

Zadeva C-187/20

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

28. april 2020

Predložitveno sodišče:

Landgericht Ravensburg (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

31. marec 2020

Tožeci stranki:

JL

DT

Toženi stranki:

BMW Bank GmbH

Volkswagen Bank GmbH

Predmet postopka v glavni stvari

Potrošniška kreditna pogodba – Informacije, ki se morajo vključiti – Direktiva 2008/48/ES – Pravica do odstopa – Informacija o možnosti sprožitve postopka izvensodnega reševanja sporov – Izguba pravice do odstopa – Zloraba pravice

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 10(2)(a) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih

pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48/ES) razlagati tako, da je treba pri vrsti kredita po potrebi navesti, da gre za povezano kreditno pogodbo in/ali kreditno pogodbo, sklenjeno za določen čas?

2. Ali je treba člen 10(2)(d) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da je treba pri pogojih, ki urejajo črpanje kredita, v primeru povezanih kreditnih pogodb za financiranje predmeta nakupa, če se znesek kredita izplača prodajalcu, navesti, da kreditojemalčeva obveznost plačila kupnine v višini zneska, ki se izplača prodajalcu, ugasne in da mora prodajalec kreditojemalcu, če je plačana celotna kupnina, izročiti kupljeni predmet?
3. Ali je treba člen 10(2)(l) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da je treba
 - (a) obrestno mero zamudnih obresti, veljavno ob sklenitvi kreditne pogodbe, sporočiti kot absolutno število ali kot absolutno število navesti vsaj veljavno referenčno obrestno mero (v obravnavani zadevi temeljno obrestno mero v skladu s členom 247 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB)), na podlagi katere se z upoštevanjem pribitka (v obravnavani zadevi pet odstotnih točk v skladu s členom 288(1), drugi stavek, BGB) ugotovi veljavna obrestna mera zamudnih obresti?
 - (b) mehanizem prilagajanja obrestne mere zamudnih obresti konkretno pojasniti ali vsaj napotiti na nacionalne predpise, iz katerih je razvidno prilagajanje obrestne mere zamudnih obresti (člen 247 in člen 288(1), drugi stavek, BGB)?
4. (a) Ali je treba člen 10(2)(r) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da je treba v kreditni pogodbi navesti konkreten, za potrošnika razumljiv način izračuna za določitev nadomestila, ki se zaračuna pri predčasnem odplačilu posojila, tako da lahko potrošnik vsaj približno izračuna višino nadomestila, ki se zaračuna pri predčasnem odstopu od pogodbe?
 - (b) (Če je odgovor na zgoraj navedeno točko (a) pritrdilen):

ali člen 10(2)(r) in člen 14(1), drugi stavek, Direktive 2008/48/ES nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero se v primeru nepopolnih informacij v smislu člena 10(2)(r) Direktive 2008/48/ES rok za odstop kljub temu začne ob sklenitvi pogodbe in zgolj preneha obstajati pravica kreditodajalca do nadomestila za predčasno odplačilo kredita?
5. Ali je treba člen 10(2)(s) Direktive 2008/48/ES razlagati tako,

(a) da je treba v kreditni pogodbi navesti tudi pravice pogodbenih strank do odstopa od kreditne pogodbe, ki jih ureja nacionalno pravo, zlasti tudi pravico posojilojemalca do odstopa od posojilne pogodbe, sklenjene za določen čas, iz pomembnega razloga v skladu s členom 314 BGB, in da je treba izrecno navesti člen, ki določa to pravico do odstopa?

(b) (Če je odgovor na zgoraj navedeno točko (a) nikalen):

da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, na podlagi katere je navedba posebne nacionalne pravice do odstopa informacija, ki se mora vključiti, v smislu člena 10(2)(s) Direktive 2008/48/ES?

(c) da je treba v kreditni pogodbi pri vseh pravicah strank kreditne pogodbe do odstopa opozoriti na rok in obliko obvestila o odstopu, ki sta predpisana za uveljavljanje pravice do odstopa od pogodbe?

6. Ali je treba člen 10(2)(t) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da je treba v kreditni pogodbi navesti bistvene formalne pogoje za pritožbo in/ali pravno sredstvo v izvensodnih postopkih pritožbe in/ali v postopkih z drugimi pravnimi sredstvi? Ali ne zadostuje, če je glede tega napoteno na postopkovna pravila za izvensodne postopke pritožbe in/ali v postopkih z drugimi pravnimi sredstvi, ki so dostopna na spletu?

7. Ali se kreditodajalec pri potrošniški kreditni pogodbi, če potrošnik izvaja pravico do odstopa na podlagi člena 14(1), prvi stavek, Direktive 2008/48/ES, ne more sklicevati na ugovor izgube pravice,

(a) če ena od informacij, ki se v skladu s členom 10(2) Direktive 2008/48/ES morajo vključiti, ni niti pravilno navedena v kreditni pogodbi niti naknadno pravilno sporočena ter se rok za odstop na podlagi člena 14(1) Direktive 2008/48/ES torej ni začel?

(b) (Če je odgovor na zgoraj navedeno točko (a) nikalen):

če se izguba pravice utemeljuje predvsem s časovno oddaljenostjo sklenitve pogodbe in/ali izpolnitvijo pogodbe s strani obeh pogodbenih strank v celoti in/ali razpolaganjem posojilodajalca z vrnjenim zneskom posojila ali vrnitvijo kreditnih zavarovanj in/ali (pri prodajni pogodbi, povezani s kreditno pogodbo) uporabo ali odsvojitvijo financiranega predmeta s strani potrošnika, pri čemer pa potrošnik v upoštevem obdobju in ob nastanku upoštevnihih okoliščin ni vedel, da ima še vedno pravico do odstopa, in mu tega tudi ni mogoče očitati, kreditodajalec pa tudi ni mogel sklepati, da potrošnik to ve?

8. Ali se kreditodajalec pri potrošniški kreditni pogodbi, če potrošnik izvaja pravico do odstopa na podlagi člena 14(1), prvi stavek, Direktive 2008/48/ES, ne more sklicevati na ugovor zlorabe pravice,
- (a) če ena od informacij, ki se v skladu s členom 10(2) Direktive 2008/48/ES morajo vključiti, ni niti pravilno navedena v kreditni pogodbi niti naknadno pravilno sporočena ter se rok za odstop na podlagi člena 14(1) Direktive 2008/48/ES torej ni začel?
 - (b) (Če je odgovor na zgoraj navedeno točko (a) nikalen):
če se zloraba pravice utemeljuje predvsem s časovno oddaljenostjo sklenitve pogodbe in/ali izpolnitvijo pogodbe s strani obeh pogodbenih strank v celoti in/ali razpolaganjem posojilodajalca z vrnjenim zneskom posojila ali vrnitvijo kreditnih zavarovanj in/ali (pri prodajni pogodbi, povezani s kreditno pogodbo) uporabo ali odsvojitvijo financiranega predmeta s strani potrošnika, pri čemer pa potrošnik v upoštevnem obdobju in ob nastanku upoštevnihih okoliščin ni vedel, da ima še vedno pravico do odstopa, in mu tega tudi ni mogoče očitati, kreditodajalec pa tudi ni mogel sklepati, da potrošnik to ve?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48), zlasti člen 10(2)(a), (d), (l), (r), (s) in (t)

Navedene nacionalne določbe

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (zakon o uvedbi civilnega zakonika, EGBGB), člen 247(3), (6) in (7)

Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, BGB), zlasti členi 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-187/20 temelji na dveh povezanih postopkih.
- 2 V postopku JL/BMW Bank je tožeča stranka z BMW Bank sklenila posojilno pogodbo o namenskem posojilu v neto višini 24.401,84 EUR, za nakup motornega vozila za zasebno uporabo. Vrsta posojila v pogodbi ni natančneje opredeljena. V Evropskih standardnih informacijah o potrošniških kreditih, ki so priložene

pogodbi in so postale njen sestavni del, je v zvezi z vrsto kredita navedeno le: „obročni kredit z enakimi mesečnimi obroki in fiksno obrestno mero“. Glede izplačila zneska posojila pogodba v rubriki „Pomembna opozorila“ vsebuje informacijo za kreditojemalca, da se posojilo izplača prodajalcu ob izročitvi vozila.

- 3 Posojilna pogodba glede obrestne mere zamudnih obresti vsebuje te informacije: „Če posojilojemalec [...] s plačili pride v zamudo, se zaračunajo zamudne obresti v višini veljavne temeljne obrestne mere, povečane za pet odstotnih točk, na leto. Temeljna obrestna mera se vsako leto določi 7. januarja in 7. julija in jo Deutsche Bundesbank (nemška zvezna banka, Nemčija) objavi v Bundesanzeiger (zvezni uradni list).“
- 4 V posojilni pogodbi je glede morebitnega nadomestila za predčasno odplačilo posojila navedeno: „V primeru predčasnega odplačila [...] lahko banka v skladu s členom 502 BGB zahteva primerno nadomestilo za predčasno odplačilo posojila za škodo, ki je neposredno povezana s predčasnim odplačilom. Škoda se izračuna v skladu s finančno-matematičnimi okvirnimi pogoji, ki jih je določilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), pri katerih se upoštevajo zlasti raven obrestne mere, spremenjena v vmesnem času, denarni tokovi, kot so bili prvotno dogovorjeni za posojilo, izgubljeni dobiček banke in stroški tveganja in upravni stroški, prihranjeni zaradi predčasnega odplačila, in v skladu z upravnim bremenom, povezanim s predčasnim odplačilom (stroški obdelave)“.
- 5 V posojilnih pogojih je glede morebitnega predčasnega odstopa od posojilne pogodbe sicer navedeno, da ima posojilojemalec še vedno pravico do odstopa od pogodbe iz pomembnega razloga. Vendar upoštevna določba člena 314 BGB ni navedena in tudi ni navedeno opozorilo, da je treba odstopno izjavo na podlagi člena 314(3) BGB predložiti v primernem roku.
- 6 Glede možnosti sprožitve postopka pri ombudsmanu je v posojilni pogodbi navedeno, da je mogoče za reševanje sporov z banko sprožiti postopek pri Ombudsmann der privaten Banken (ombudsman zasebnih bank). Podrobne informacije so v dokumentu z naslovom „Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe (postopkovna pravila za reševanje pritožb strank v nemškem bančnem sektorju)“, ki se ga na zahtevo izroči ali se lahko do njega dostopa na spletni strani Bundesverband der Deutschen Banken e. V., www.bdb.de. Pritožba se vloži pisno pri službi za pritožbe strank Bundesverband deutscher Banken (zvezno združenje nemških bank, Nemčija).
- 7 Kupnina za vozilo je znašala 23.500 EUR. Tožeča stranka je prodajalki (avtohiši) plačala polog v višini 1000 EUR, preostali znesek v višini 22.500 EUR in tri enkratne zneske za zavarovanja v skupni višini 1901,84 EUR pa je financirala z omenjenim posojilom. Tožena stranka je pri pripravi in sklenitvi posojilne pogodbe sodelovala s prodajalko kot kreditno posrednico. Poleg tega je bilo v posojilni pogodbi dogovorjeno, da bo tožeča stranka znesek posojila

25.814,98 EUR (neto znesek posojila v višini 24.401,84 EUR in obresti v višini 1413,14 EUR) od 5. maja 2017 odplačala v 47 enakih mesečnih obrokih v višini 309,25 EUR in končnem obroku v višini 11.280 EUR z dospelostjo 5. aprila 2021. Z dopisom z dne 13. junija 2019 pa je tožeča stranka preklicala izjavo volje za sklenitev posojilne pogodbe.

- 8 Meni, da je odstop od pogodbe veljaven, ker se rok za odstop zaradi napačne navedbe informacij, ki se morajo vključiti, ni začel. Predlaga, naj se ugotovi, da zaradi odstopa od pogodbe od 13. junija 2019 na podlagi posojilne pogodbe z dne 4. maja 2017 ne dolguje več niti obresti niti odplačil glavnice.
- 9 Tožena stranka meni, da tožba ni utemeljena, ker je tožeči stranki pravilno navedla vse informacije, ki se morajo vključiti, in se je rok za odstop iztekel. Poleg tega podaja ugovor izgube pravice in ugovor zlorabe pravice do odstopa.
- 10 V postopku DT/Volkswagen Bank je dejansko stanje v bistvu enako kot tisto v prvonavedenem postopku. Tudi v tem postopku vrsta posojila v pogodbi ni natančneje opredeljena. Vendar je v posojilni pogodbi na strani 1 navedeno: „Za pogodbo poleg tega veljajo navedeni posojilni pogoji [...]“ V Europäische Standardinformationen (evropske standardne informacije), ki jih je prejela tožeča stranka, je glede vrste kredita navedeno: „Anuitetno posojilo s pisno zagotovljeno pravico vračila (enaki mesečni obroki in višji končni obrok)“. Glede izplačila zneska posojila je v kreditni pogodbi navedeno, da se posojilo izplača prodajalcu.
- 11 Posojilna pogodba glede obrestne mere zamudnih obresti vsebuje te informacije: „Po odstopu od pogodbe vam bomo zaračunali zakonsko določeno obrestno mero zamudnih obresti. Letna obrestna mera zamudnih obresti je veljavna temeljna obrestna mera, povečana za pet odstotnih točk.“ Poleg tega je v dokumentu z naslovom „Europäischen Standardinformationen für Verbraucherkredite (evropske standardne informacije o potrošniških kreditih)“, ki je bil zagotovljen tožeči stranki, navedeno: „Letna obrestna mera zamudnih obresti je veljavna temeljna obrestna mera, povečana za pet odstotnih točk. Temeljno obrestno mero vsako leto 1. januarja in 7. julija določi nemška zvezna banka.“
- 12 Posojilna pogodba glede morebitnega nadomestila za predčasno odplačilo posojila med drugim vsebuje te informacije: „Za škodo, ki je neposredno povezana s predčasnim odplačilom, lahko banka zahteva primerno nadomestilo za predčasno odplačilo kredita. Banka izračuna škodo v skladu s finančno-matematičnimi okvirnimi pogoji, ki jih je določilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), pri katerih se upoštevajo zlasti raven obrestne mere, spremenjena v vmesnem času, denarni tokovi, kot so bili prvotno dogovorjeni za posojilo, izgubljeni dobiček banke, upravno breme, povezano s predčasnim odplačilom (stroški obdelave), ter stroški tveganja in upravni stroški, prihranjeni zaradi predčasnega odplačila.“
- 13 Posojilna pogodba sploh ne vsebuje informacije o pravici posojilojemalca do odstopa od pogodbe iz pomembnega razloga na podlagi člena 314 BGB, ki po

nacionalni zakonodaji velja za trajna dolžniška razmerja. Opisan ni niti postopek (zlasti ne oblika ali rok pri odstopu posojilojemalca), ki ga je treba upoštevati. Pojasnjeno pa je, pod katerimi pogoji ima pravico do odstopa od pogodbe iz pomembnega razloga posojilodajalec, vendar ne v kakšni obliki in v kakšnem roku.

- 14 Glede možnosti sprožitve postopka pri ombudsmanu je tudi v tej posojilni pogodbi navedeno, da banka sodeluje v postopkih reševanja sporov, ki jih vodi organ za reševanje potrošniških sporov „Ombudsmann der privaten Banken (ombudsman zasebnih bank)“ (www.bankenombudsmann.de). Podrobne informacije so v dokumentu z naslovom „Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe (postopkovna pravila za reševanje pritožb strank v nemškem bančnem sektorju)“, ki se ga na zahtevo izroči ali se lahko do njega dostopa na spletnem naslovu www.bankenverband.de. Pritožba se vloži v pisni obliki (na primer pismo, telefaks, e-sporočilo) pri službi za pritožbe strank Bundesverband deutscher Banken e. V.
- 15 V obravnavanem primeru je bilo treba posojilo odplačati do 1. aprila 2020. Izjava volje za sklenitev posojilne pogodbe je bila preklicana z dopisom z dne 12. januarja 2019.
- 16 Tožeča stranka meni, da je odstop od pogodbe veljaven, ker se rok za odstop zaradi napačne navedbe informacij, ki se morajo vključiti, ni začel. Tožeča stranka zahteva od tožene stranke, naj ji po vrnitvi kupljenega vozila vrne 43 obrokov posojila, ki jih je plačala do obravnave, v skupni višini 17.012,95 EUR. Poleg tega predlaga, naj se ugotovi, da na podlagi posojilne pogodbe ne dolguje več niti obresti niti odplačil glavnice. Zahteva tudi povračilo izvensodnih odvetniških stroškov.
- 17 Tožena stranka se podredno sklicuje na pridržno pravico zaradi svoje domnevne pravice do plačila obresti za posojilo do vrnitve vozila. Poleg tega meni, da mora tožeča stranka plačati nadomestilo za izgubo vrednosti vozila, do katere je prišlo, ker je uporabljala vozilo.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 18 Uspeh tožb je odvisno od tega, ali sta bila odstopa od posojilnih pogodb veljavna in ali se lahko posojilodajalca sklicujeta na ugovor izgube pravice ali ugovor zlorabe pravice do odstopa.
- 19 Pogoj za veljavnost obvestil tožečih strank o odstopu je, da dvotedenski rok za odstop od pogodbe, določen v členu 355(2), prvi stavek, BGB, ko je bilo obvestilo o odstopu poslano, še ni potekel. V skladu s členom 356b(2), prvi stavek, BGB rok za odstop od pogodbe ne začne teči, če v kreditni pogodbi niso navedene vse obvezne informacije v skladu s členom 492(2) in členom 247, od (6) do (13), EGBGB. V takem primeru začne rok v skladu s členom 356b(2), drugi stavek, teči šele, ko se obvezne informacije naknadno vnesejo v pogodbo. Za predložena

postopka bi veljalo, da niso navedene vse obvezne informacije, zlasti če v kreditni pogodbi v skladu s predpisi ne bi bila navedena vsaj ena od informacij, ki se morajo vključiti, na podlagi člena 10(2)(a), (d), (l), (r), (s) in (t) Direktive 2008/48.

- 20 Čeprav so bile v predloženih postopkih obojestranske pogodbene obveznosti ob odstopu od pogodbe večinoma že izpolnjene, je bil odstop od pogodbe načeloma še dopusten, saj v skladu z nemškim pravom pravica do odstopa od potrošniških kreditnih pogodb ne ugasne. Nacionalni zakonodajalec se je namerno odločil za časovno neomejeno pravico do odstopa od pogodbe.
- 21 Morda se posojilodajalca v predloženih postopkih lahko uspešno sklicujeta na ugovor izgube pravice do odstopa od pogodbe ali ugovor zlorabe pravice do odstopa od pogodbe. Vendar je treba preveriti, kateri pogoji na podlagi prava Unije veljajo za ugovor izgube pravice ali zlorabe pravice do odstopa na podlagi člena 14(1), prvi stavek, Direktive 2008/48.
- 22 Predložitveno sodišče v zvezi s posameznimi vprašanji za predhodno odločanje navaja:
- 23 Prvo vprašanje: ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(a) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navesti vrsto kredita. V nacionalni sodni praksi in pravni teoriji se na to vprašanje odgovarja različno. Predložitveno sodišče meni, da je bistveno, kako je treba na to vprašanje odgovoriti na podlagi prava Unije.
- 24 Po eni strani bi lahko zadostovalo, da se navede, da se kredit odplačuje v obrokih in da se zanj plačujejo fiksne obresti. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) meni, da je ta razlaga Direktive 2008/48 edina pravilna in ne dopušča nobenega razumnega dvoma. Po drugi strani je mogoče, da je treba zaradi sistematičnega okvira pri vrsti kredita navesti tudi, da gre za povezano kreditno pogodbo, saj so povezane kreditne pogodbe v členu 3(n) Direktive 2008/48 opredeljene kot posebna vrsta kreditnih pogodb in njen člen 15 za položaj povezane kreditne pogodbe določa posebne pravne posledice. Na podlagi sistematike je treba mogoče tudi sklepati, da je treba izrecno navesti, ali gre za kreditno pogodbo, sklenjeno za določen čas, ali odprto kreditno pogodbo, saj člen 13 Direktive 2008/48 vsebuje posebna pravila za odprte kreditne pogodbe.
- 25 Drugo vprašanje: ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(d) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navesti pogoje, ki urejajo črpanje kredita. Predložitveno sodišče meni, da je med drugim problematično, da v obeh kreditnih pogodbah ni navedeno, da z opravljenim plačilom obveznost plačila kupnine do prodajalca v tej višini ugasne in lahko kupec po plačilu celotne kupnine od prodajalca zahteva izročitev kupljenega vozila. Vendar opozarja, da se na vprašanje, kako je treba razlagati člen 10(2)(d) Direktive 2008/48, v nacionalni sodni praksi in pravni teoriji ne odgovarja enotno.

- 26 Po eni strani bi lahko zadostovalo, da se pri izplačilu zneska kredita tretji osebi potrošniku zgolj sporoči, komu bo izplačan znesek kredita. Po drugi strani pa bi bilo mogoče formulacijo iz člena 10(2)(d) Direktive 2008/48 razlagati tako, da je treba potrošnika v primeru povezane kreditne pogodbe, ki se sklene zaradi financiranja vozila, seznaniti s tem, katere dajatve bo prejel namesto zneska kredita, in sicer, da bo njegova obveznost plačila kupnine v višini zneska, ki bo izplačan prodajalcu, ugasnila in da bo lahko (če bo plačana celotna kupnina) od prodajalca zahteval izročitev predmeta nakupa.
- 27 Tretje vprašanje: ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(l) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navesti obrestno mero v primeru zapadlih plačil, ki velja ob sklenitvi kreditne pogodbe, ter pravila za njeno prilagoditev.
- 28 Lahko bi zadostovalo, da se v pogodbo vključi vsebina določbe o zamudnih obrestih iz nacionalne zakonodaje (v tem primeru člen 288(1), drugi stavek, BGB). Predložitveno sodišče opozarja, da je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) v odločbi, izdani februarja 2020, presodilo, da je ta razlaga Direktive 2008/48 pravilna in ne dopušča nobenega razumnega dvoma.
- 29 Vendar predložitveno sodišče meni, da ni nujno, da je treba člen 10(2)(l) Direktive 2008/48 razlagati tako. Dodatek „ki velja ob sklenitvi kreditne pogodbe“, ki ga vsebuje Direktiva, in zahteva po jasnosti in jedrnatosti bi lahko govorila v prid temu, da je treba veljavno obrestno mero zamudnih obresti navesti čim bolj eksaktno, torej kot absolutno število, ali kot absolutno število zapisati vsaj aktualno višino veljavne temeljne obrestne mere v skladu s členom 247 BGB, ker lahko tako potrošnik veljavno obrestno mero zamudnih obresti izračuna s preprostim seštevanjem (+ 5 odstotnih točk). Mogoče je treba tudi pojasniti mehanizem prilagajanja obrestne mere zamudnih obresti, torej da je obrestna mera zamudnih obresti po nacionalni zakonodaji v skladu s členom 247 BGB in členom 288(1) BGB za pet odstotnih točk višja od temeljne obrestne mere, ki jo polletno objavlja nemška zvezna banka.
- 30 Predložitveno sodišče poleg tega opozarja, da na podlagi dejstva, da zakonodajalec v členu 3 Direktive 2008/48 ni opredelil obrestne mere zamudnih obresti – kot je to storil v členu 3(i) Direktive 2008/48 za efektivno obrestno mero – ni mogoče sklepati ničesar za odgovor na odločilno vprašanje, ali je treba obrestno mero zamudnih obresti navesti kot absolutno število. Tudi če Direktiva ne vsebuje zakonske opredelitve, je namreč povsem jasno, da je tudi obrestna mera zamudnih obresti izražena kot letni odstotek. Odločilno vprašanje o razlagi v tem kontekstu pa je, ali zadostuje, če se pri tem sklicuje na referenčno obrestno mero, ki je objavljena drugje, ali je treba potrošniku navesti natančno obrestno mero v obliki odstotka, ki velja ob sklenitvi pogodbe.
- 31 Četrto vprašanje, točka (a): ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(r) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba jasno in jedrnato navesti informacije o pravici dajalca kredita do nadomestila in o tem, kako se bo to nadomestilo določilo.

- 32 Mogoča je razlaga, da se je pri pojasnitvi načina izračuna dolgovanega nadomestila mogoče sklicevati na načela sodne prakse in dejavnike za izračun, ki jih je treba pri tem upoštevati, ne da bi se navedel konkreten način izračuna. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) v odločbi, izdani februarja 2020, meni, da je ta razlaga Direktive 2008/48 edina pravilna in ne dopušča nobenega razumnega dvoma. Vendar predložitveno sodišče meni, da ni nujno, da je potrebna taka razlaga, in se pri tem med drugim sklicuje na uvodno izjavo 39 Direktive.
- 33 Če je odgovor na četrto vprašanje, točka (a), pritrdilen, je treba poleg tega odgovoriti na četrto vprašanje, točka (b), ali člen 10(2)(r) in člen 14(1), drugi stavek, Direktive 2008/48 nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero se v primeru nepopolnih informacij v smislu člena 10(2)(r) te direktive rok za odstop kljub temu začne ob sklenitvi pogodbe in zgolj preneha obstajati pravica kreditodajalca do nadomestila za predčasno odplačilo kredita. Tudi to vprašanje je v nacionalni sodni praksi in pravni teoriji sporno. Nekateri zagovarjajo stališče, da je edina sankcija za nezadostne informacije o izračunu nadomestila za predčasno odplačilo izguba pravice do tega nadomestila. Nasprotniki tega stališča pa trdijo, da to ni v skladu s členom 10(2)(r) Direktive 2008/48. K temu stališču se nagiba tudi predložitveno sodišče in se pri tem sklicuje na uvodno izjavo 39 Direktive 2008/48.
- 34 Peto vprašanje: ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(s) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba jasno in jedrnato navesti postopek, ki se uporablja pri uveljavljanju pravice do prekinitve kreditne pogodbe. To določbo bi bilo mogoče razlagati tako, da je zakonodajalec sicer želel zavestno ohraniti pravice do odstopa od pogodbe, ki jih ureja nacionalna zakonodaja, da pa je treba potrošnika obvestiti samo o pravicah do odstopa od pogodbe, ki jih ureja Direktiva. V prid temu bi lahko govoril zlasti cilj, naveden v uvodni izjavi 8 Direktive 2008/48, da se olajša prost pretok kreditnih ponudb v optimalnih pogojih za tiste, ki kredit ponujajo. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) meni, da je ta razlaga očitna.
- 35 Cilj ponuditi zadostno raven varstva potrošnikov, ki je prav tako poudarjen v uvodni izjavi 8 Direktive 2008/48, bi lahko po drugi strani pomenil tudi, da je treba potrošnike obvestiti tudi o pravicah do odstopa od pogodbe, ki jih ureja nacionalna zakonodaja, in o formalnih pogojih, ki veljajo v zvezi s tem. Predložitveno sodišče meni, da v prid tej razlagi govorita uvodni izjavi 24 in 31 te direktive.
- 36 Šesto vprašanje: ni jasno, kako je treba razlagati člen 10(2)(t) Direktive 2008/48, v skladu s katerim je treba v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navesti, ali za potrošnika obstajajo izvensodni postopki pritožbe in druga pravna sredstva, če ta obstajajo, pa tudi pogoje za njihovo uporabo.
- 37 Lahko bi zadostovalo, da se v kreditni pogodbi glede pogojev za to, da stranka vloži pritožbo, napoti na postopkovna pravila, objavljena na spletu. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) je v navedeni odločbi, izdani

februarja 2020, presodilo, da to zadostuje. Zlasti zaradi jasnosti in jedrnatosti, ki se zahtevata z Direktivo, je morda treba neposredno v kreditni pogodbi navesti vse formalne pogoje za uporabo postopka izvensodnega reševanja sporov, da lahko potrošnik jasno in brez velikega truda ugotovi, kako lahko v dopustni obliki sproži tak postopek. Zlasti je mogoče, da ni dovolj jasno in jedrnato, če se v kreditni pogodbi glede pogojev za vložitev pritožbe napoti na postopkovna pravila, objavljena na spletu, ki so dolga več strani, saj mora potrošnik najprej poiskati in natančno prebrati veljavno različico postopkovnih pravil, da bi našel tisti del postopkovnih pravil, v katerem so določeni formalni pogoji za vložitev pritožbe stranke.

- 38 Pomisleke bi lahko zbudilo tudi, če bi kreditna pogodba vsebovala dinamično sklicevanje na postopkovna pravila, ki bi veljala šele v prihodnosti, ob vložitvi morebitne poznejše pritožbe stranke, katerih vsebina ob sklenitvi pogodbe seveda ne bi bila znana.
- 39 V zvezi s sedmim in osmim vprašanjem za predhodno odločanje je napoteno na ustrezne enake trditve glede dobesedno enakih četrtega in petega vprašanja za predhodno odločanje v povzetku predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-155/20.
- 40 Predložitveno sodišče nazadnje pojasnjuje, da ima tudi sodnik posameznik prvostopenjskega sodišča pravico Sodišču predložiti vprašanja za predhodno odločanje. Tega tudi ne spremeni dejstvo, da je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) s sklepom z dne 11. februarja 2020 v zvezi z obravnavanim tretjim vprašanjem, četrtem vprašanjem, točka (a), in petim vprašanjem navedlo, da je pravilna razlaga prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma, in se je pri tem sklicevalo na obstoj „acte clair“ v smislu sodne prakse Sodišča v zadevi CILFIT (sodba z dne 6. oktobra 1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335, točka 16). Sodišče, ki ne odloča na zadnji stopnji, mora imeti namreč, če meni, da bi lahko pravna presoja višjega sodišča privedla do odločitve, ki bi bila v nasprotju s pravom Unije, pravico svobodne odločitve glede tega, ali bo Sodišču predložilo vprašanja, glede katerih je v dvomu.
- 41 Poleg tega je opozorjeno še na delno enaka vprašanja in podobnost s predlogoma za sprejetje predhodne odločbe v zadevah C-33/20 in C-155/20 ter predlagana združitev postopkov.